

6. mart 2024, Kopaonik biznis forum

Evropska poljoprivreda na Novosadskom sajmu od 18. do 23. maja

Kopaonik biznis forum obogatila je i panel diskusija „Poljoprivreda Evropske unije na Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu“ koja je održana, u utorak, 5. marta u Centralnoj sali Hotela Grand.

Učesnici su bili: Slobodan Cvetković, ministar privrede u Vladi Srbije, Vedrana Ilić, pomoćnica ministra, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije, Andrej Papić, projekt menadžer Delegacije Evropske unije u Beogradu, Antonio Ventreska, direktor Italijanske trgovinske agencije ITA/ICE, u Beogradu i Nikola Lovrić, generalni direktor Novosadskog sajma.

Pre panela, prikazan je film posvećen stogodišnjici Novosadskog sajma. Ove godine Poljoprivredni sajam prvi put nema Zemlju partnera, već ceo jedan region – Evropsku uniju. Novi Sad se već predstavio kao Evropska prestonica kulture, Omladinske prestonica Evrope, a postavljeno je pitanje može li da bude i prestonioca poljoprivrede...

-EU je najvažniji ekonomski partner Srbije, a međunarodni sajmovi nezaobilazni za razvoj naših kompanija, rekao je ministar privrede Slobodan Cvetković. - Evropska unija je strateški partner Republike Srbije. Kada se posmatra saradnja između privrede Srbije i EU, veoma bitan parametar je tržište EU koje čini 450 miliona stanovnika. To je ne samo veliki tržište, već tržište građana koji imaju prosečnu platu oko 3.000 evra. To znači da je tržište EU jedno vrlo potentno potrošačko društvo, za koje je tržište Srbije veoma zainteresovano, dodao je ministar Cvetković. On je i istakao da je robna razmena između Srbije i EU na nivou od 39,1 milijarde evra i dodao da EU učestvuje sa skoro 60 posto stranih direktnih investicija u Srbiji.

- Srbija ima značajne koristi od trgovinske i ekonomske integracije sa EU. Sa jedne strane, EU sa visokim standardima i kvalitetom usluga i proizvoda, koje očekuju da prime na svoje tržište, štite svoje tržište, a sa druge strane, podižu kapacitete potencijalnih isporučioaca usluga i roba. Zato EU od naših firmi zahteva da se podignu na viši nivo, naglasio je ministar Cvetković.

Kada je reč o trendu ulaganja EU u tržište Srbije, ministar privrede je istakao da našoj zemlji u prilog idu i geografski položaj, dobra putna infrastruktura, obrazovani kadar, povoljnija cene energenata nego u regionu, kao i podsticaji za strane direktne investicije. Srbija je lider u regionu u privlačenju SDI.

Govoreći o najučinkovitijem modelu podrške srpskoj privredi za predstavljanje na međunarodnom tržištu, Cvetković je istakao da je sada akcenat na sajamskoj industriji, čijem je razvitku doprinela savremena tehnologija poput praćenja manifestacija putem onlajn formata. Dodao je da Ministarstvo privrede kroz različite programe i u saradnji sa Privrednom komorom Srbije i Razvojnom agencijom Srbije, podržava naše privrednike u procesu internacionalizacije i nastupu na inostranim tržištima.

-Mi u Evropskoj uniji često organizujemo terenske posete farmerima, imamo sastanke sa organizacijama i pokušavamo u što većoj meri da ih obavestimo o glavnom instrumentu podrške Evropske unije poljoprivrednicima, a to je već dobro znani program IPARD, koji zaista uključuje širok spektar mera i širok spektar projekata koji se mogu finansirati u okviru IPARDA, od npr sredstava koja se mogu investirati u poljoprivrednu mehanizaciju, izgradnje novih objekata poput štala, ruralnog turizma itd. U tekućem priodu od 2021. do 2027. godine Evropska unija je locirala oko 290 miliona evra za IPARD uz kofinansiranje iz nacionalnog budžeta Republike Srbije i takođe iz privatnog sektora. To stvara potencijal za jedan investicioni ciklus od oko 550 miliona evra u poljoprivredni sektor Republike Srbije, rekao je Andrej Papić, projekt menadžer Delegacije Evropske unije u Beogradu.

-Moramo svi još mnogo da radimo da znanje o IPARDU postane što bliže privrednicima i da objasnimo da to nije nikakav bauk i da to nije teško, kao i da imamo uspešne poljoprivrednike koji su uspešno aplicirali i dobili traktore i sva ostala sredstva čime njihova gazdinstva postaju konkurentnija, a samim tim i poljoprivredni sektor u Republici Srbiji. Evropska unija ima i druge projekte osim IPARD-a. To su procesi izgradnje kapaciteta za državnu administraciju, a pomenuo bih i višegodišnji projekat iskorenjivanja besnila, koji je počeo pre 10 godina, a traje i danas. Program se sprovodi putem oralne vakcinacije, a rezultat je da od 2019. godine nema besnila, rekao je Papić. - Mislim da je poljoprivredni sektor u Srbiji obavešten o standardima u EU, a mada postoje još neki na kojima treba raditi. Pošao bih od toga da je EU glavna izvozna destinacija za proizvode Srbije. Poljoprivredna politika u Evropskoj uniji se menja, u pravcu održivije upotrebe resursa. Delegacija Evropske unije je tu da pomogne Ministarstvu i celom sektoru da se sve što uspješnije obavi. Mi smo u svakodnevnom kontaktu i saradnji. Imamo niz projekata na kojima se radi, mnogi su primenjeni u prošlosti i rezultat tih kontakata su mnogi usvojeni zakonski akti, podzakonska akta... To je proces na kojem moramo da nastavimo da radimo, naglasio je Papić.

Vedrana Ilić, pomoćnica ministra, Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i vodoprivrede Republike Srbije je odgovarala i na pitanja - Šta su prednosti tržišta Evropske unije, u odnosu na druga strana tržišta, kada je reč o izvozu naših poljoprivrednih i prehrambenih proizvoda? - Da li dovoljno koristimo IPARD i druge programe pristupne pomoći Evropske unije? Koliko je sajam dobro mesto da za promociju tih programa?

-Svake godine imamo dan Evropske Unije na našem štandu gde ćemo predstaviti ceo projekat IPARD koji koristi ne samo malim proizvođačima. Proteklih godina mi smo dobili 3180 zahteva i tu govorimo o javnim investicijama o nekih 400 hiljada evra. Ono što svakako treba da radimo je i da više edukujemo poljoprivredne proizvođače kako da iskoriste te fondove, rekla je Vedrana Ilić. - Mnogo radimo na uvođenju standarda kvaliteta, pre svega rad na našim poglavljima 11, 12 i 13 koja se odnose posebno na poljoprivredu. S jedne strane, stremimo ka Evropskoj Uniji, a sa druge stvaramo pravni okvir da našim poljoprivredni proizvođači i proizvođači mogu da učestvuju na tom tržištu - rekla je Ilić.

Naročitu važnost, pomoćnica ministra vidi u procesu standardizacije, odnosno usklađivanju sa evropskim okvirima jer se, pre svega, radi se o bezbednosti hrane, ali i o deklarisanju i brojnim drugim stvarima.

- U 2023. godini ukupan izvoz na tržište EU bio je 2,2 milijarde evra i to je značajan naš potencijal. Prvenstveno, mi tu govorimo o pristupu velikom tržištu, stvaranja većeg poverenja potrošača, ali i mogućnosti konkurencije na velikom broju tržišta. Ono što država radi, uz pomoć Evropske unije jeste opremanje akreditacije naše Direkcije za nacionalne referentne laboratorije. Zatim, kontinuirana edukacija naših zaposlenih, ali i poljoprivrednih proizvođača kroz poljoprivredno-savetodavne stručne službe, ali takođe i unapređenja našeg inspeksijskog nadzora, promocija organske proizvodnje...Vedrana Ilić je dodala da je za Evropsku uniju veliki potencijal ulaganje u prerađivački sektor.

- Mi u našoj strukturi poljoprivredno-prehrambenih proizvoda imamo samo 27 odsto prerađenih proizvoda, sve ostalo su primarni, 73 odsto. Prvenstveno izvozimo smrznutu malinu, merkantilni kukuruz, pšenicu, hranu za kućne ljubimce i tako dalje - objasnila je. Država ulaže u povećanje naših prerađivačkih kapaciteta, odnosno vraćanje naših giganata kao što je Budimka, zatim Fidelinka. To su pogoni koji godinama nisu radili, ali takođe i velike investicije u fabriku za proizvodnju hrane za kućne ljubimce ili mađarsko-srpsku kompaniju koja se nalazi u Arilju i koja ulaže veliki novac i zaposleno je 40 ljudi.

Organska proizvodnja je još jedna velika šansa naše zemlje, smatra Vedrana Ilić i navodi podatak da smo u organskoj proizvodnji u 2012. godini imali 1.000 proizvođača, a sada ih ima 7.000, a 29.000 hektara je pod organskom proizvodnjom. Izvoz nam je skočio sa 3,74 miliona evra na 52,8 miliona. - Nadam se da ćemo svi zajedno da ulažemo u poljoprivrednu proizvodnju jer ona predstavlja veliku investicionu šansu na tržištu Evropske unije - zaključila je pomoćnica ministra poljoprivrede, Vedrana Ilić.

Italija učestvuje na Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu gotovo 60 godina, a samo u poslednjoj deceniji je više tri puta bila Zemlja partner, (2016, 2019, 2023, jednom i Zemlja prijatelj. Imajući to sve u vidu, gospodin Ventreska je godinama lično prisutan na Sajmu. Pitanje "Koliko je za italijansku privredu značajan nastup na Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu" je postavljeno Antoniu Ventreski, direktoru Italijanske trgovinske agencije ITA/ICE, u Beogradu, kao nekome ko je lično prisutan na Novosadskom sajmu, ali i kao predstavniku jedne velike ekonomije.

-Italija je 60 godina prisutna na Poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu. Važno je veliko prijateljstvo između ITA/ICE i Novosadskog sajma, a da bih to posvedočio, doneo sam fotografije iz četrdesetih godina na kojima se vidi kako se Sajam menja, i što je još važnije da je Sajam i dalje tu. Sajam je za mene pokretač događaja. Naše kompanije nas slede jer znaju da će se naći u prilici, ne samo da prodaju svoje proizvode već i da se sretnu sa novim tehnologijama i novim ljudima. Za nas je Novi Sad centar Baklana i najbolja prilika da uspostavimo kontakte sa tržištem, da vidimo šta ono očekuje od nas. Italija je odličan partner Sajmu zbog toga sto delimo probleme, ali i tehnologije. Sajam je najbolja platforma i način za uspostavljanje kontakata, ali i mogućnost da promovišemo našu tehnologiju, rekao je Ventreska.

Saradnja se može popraviti kroz investicije – sajam je drajver, i platforma, najbolji način kako možemo da postavmo italijansku tehnologiju u Srbiju. Nama je važno da vidimo šta tržište očekuje od nas i šta je to što mi možemo da mu pružimo, istakao je Ventreska.

U našoj arhivi u Rimu pronašli smo fotografije koje svedoče o našoj stalnoj vezi tokom godina. Uz pomoć moćnih sredstava sajamskog osoblja montirali smo malu prezentaciju koja predviđa izložbu fotografija koju ćemo imati u maju. Ove su fotografije iz šezdesetih godina, dodao je Ventreska.

Srbija će 2027. godine biti domaćim sajma EXPO, tačnije Specijalizovane izložbe na temu: Igra(j) za čovečanstvo – sport i muzika za sve. Dakle, privući ćemo ogroman broj ljudi iz celog sveta da posete Srbiju i Beograd ali mogu li neki od njih biti zainteresovani da dođu na Međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu? Da vide i nešto drugo, kvalitetno i na svetkom nivou, a što nije u zvaničnoj agendi Sajma EXPO 2027?

Svi panelisti su istakli značaj i tradiciju Novosadskog sajma, dotakli se i uloge koju će EXPO imati u njegovom razvoju i složili se da će Sajam nastaviti da bude jedan od lidera kada je sajamska oblast u pitanju.

- Ove godine smo dobili najjačeg, najznačajnijeg i najboljeg partnera za redstojeći 91. međunarodni poljoprivredni sajam – Evropsku uniju. Pre 15 godina, mi na Novosadskom sajmu smo uveli instituciju Zemlja partner i zanimljivo je da su sve one koje su do sada nosile tu titulu i bile zemlje Evropske unije. EU kao Partner sa svojih 27 zemalja, predstavlja 450 miliona stanovnika. Ujedno svima skrećemo pažnju da će ovaj Poljoprivredni sajam biti mnogo jači i mnogo bolji. Informacija da je Evropska unija Partner je privukla je i druge, tako da imamo i izlagače iz još 20-tak država. U ovo trenutku imamo prijavljene izlagače iz više od 40 država sa skoro svih kontinenata osim Australije, rekao je Nikola Lovrić, generalni direktor Novosadskog sajma. Evropska unija - Partner za nas na sajmu predstavlja i veliku čast i veliku obavezu. Treba odgovoriti i svim onim visokim kriterijumima, ali mi smo sigurni, na osnovu naše istorije i tradicije da to možemo da uradimo, naglasio je Nikola Lovrić.

Nikola Lovrić je podsetio i je 1953. godine napravljena je prva velika Opštejugoslovenska izložba, a da je 1954. dozvoljeno da na Novosadskom sajmu učestvuju strane zemlje kojih je već prve godine bilo 15. Svake sledeće godine bilo ih je više.

-Pojavljivanje Evropske unije na Poljoprivrednom sajmu je značajan iskorak, za trišete Evropske unije, za naše ljude, Srbiju, za sve da se upoznaju sa standardima, strategijom Evropske unije, pogotovo da se upoznaju sa novim strateškim planom koji podrazumeva zelenu, pravedniju, bezbedniju hranu, bogatiju hranu... Dakle, siguran sam da će od 18. do 23. maja Novi Sad, ako ne Evropska prestonica biti Evropska pozornica poljoprivrede, naglasio je Lovrić. - Može se živeti bez fudbala, i sporta, ali bez hrane i bez energije - ne. Upravo zato je Novosadski sajam mest na kojem će se pričati o tako važnim stvarima, o egzistencijalnim temama, dodao je Lovrić.

Konstatovano je, da je Sajam napredovao i da se nalazi na prestižnom agrobiznis nivou, ali i da je spreman da bude u reprezentaciji za EXPO 2027. Veruje se i da Novosadski sajam može ubuduće, kao i do sada da „igra za čovečanstvo“, čak i kroz sport i kroz muziku, a naročito kroz hranu za sve. Muzika jeste hrana za dušu koju najbolje potvrđuje EXIT festival u Novom Sadu, a sportu i sportistima su hrana i proizvodi agrara, naročito organski, zdravi, kontrolisani i bezbedni. Novosadski sajam je tu i optimistično očekuje sve izazove.